

Pielaveden liikenneturvallisuuussuunnitelma

Liikenneturvallisuus-suunnitelma

Turvallinen liikenne syntyy monista tekijöistä. Liikenneonnettomuuksien taustalla on lukuisia liikenneympäristöön, ajoneuvoon ja liikkujaan liittyviä tekijöitä. Samoin liikenneturvallisuuden parantuminen edellyttää useiden tahojen toimia ja kiinteää yhteistyötä.

Liikenneympäristön parannustoimenpiteiden suunnittelun ja turvallisten ratkaisujen toteutuksen päävastuu on kunnan teknisellä toimella ja Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella (ELY-keskus). Maankäytön suunnittelulla vaikutetaan liikkumisen tarpeeseen ja turvallisen liikkumisen mahdollisuuksiin pitkällä jäniteellä. Tienkäyttäjien liikennekäyttäytymiseen ja taustalla vaikuttaviin asenteisiin ja arvoihin vaikuttaminen on keskeinen tapa parantaa koettua turvallisuutta ja siten tukea esim. kuntalaisten omatoimista liikkumista. Parhaimmillaan liikenneturvallisuusnäkökulma otetaan huomioon eri hallintokunnissa monissa toimissa, kuten esimerkiksi henkilö- ja tavarakuljetusten hoitamisessa ja työntekijöiden liikkumisessa. Poliisin suorittama liikenteen valvonta ja Liikenneturvan tarjoama monipuolinen asiantuntija-apu liikenneturvallisuustyössä ovat merkittäviä. Arjen liikenteessä korostuu jokaisen liikkujan vastuullinen käyttäytyminen mm. turvavälineiden käyttö, liikennesääntöjen noudattaminen ja muiden liikkujien huomiointi.

Liikenneturvallisuussuunnitelman pohjalta Pielaveden kunta, ELY-keskus ja muut yhteistyötahot voivat toteuttaa jatkuvaa suunnitelmallista liikenneturvallisuustyötä sekä kestävästä liikkumisesta edistämistä alueella. Suunnitelmassa on kuvattu liikenneturvallisuustyö ja liikenneympäristön parantamistoimenpiteet.

Liikenneturvallisuustilanne

Pielavedellä tapahtui vuosina 2013–2017 yhteensä 126 poliisin tietoon tullutta tieliikenneonnettomuutta, joista 20 (16 %) johti henkilövahinkoon (kuolemaan tai loukkaantumiseen). Asukaslukuun suhteutettuna kunnan alueella tapahtui vähemmän henkilövahinkoon johtaneita onnettomuuksia (85 onn./ 100 000 as., keskiarvo vuosien 2013–2017 onnettomuuksista) kuin koko maassa keskimäärin (90 onn./ 100 000 as.).

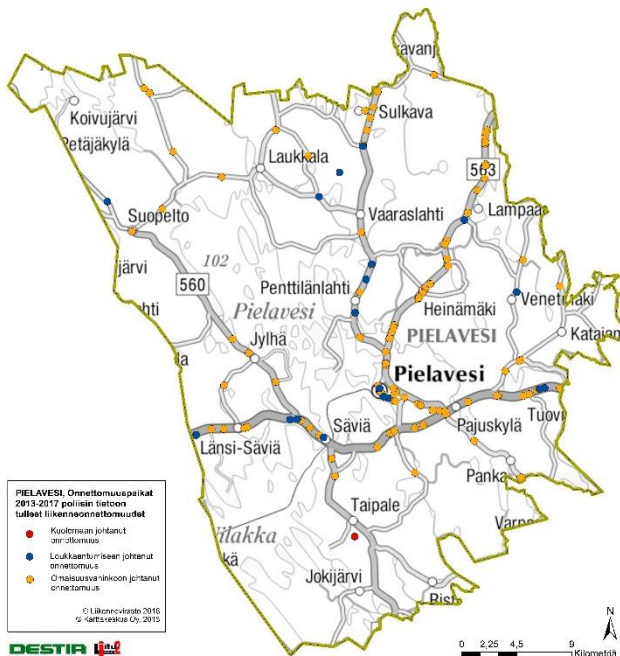
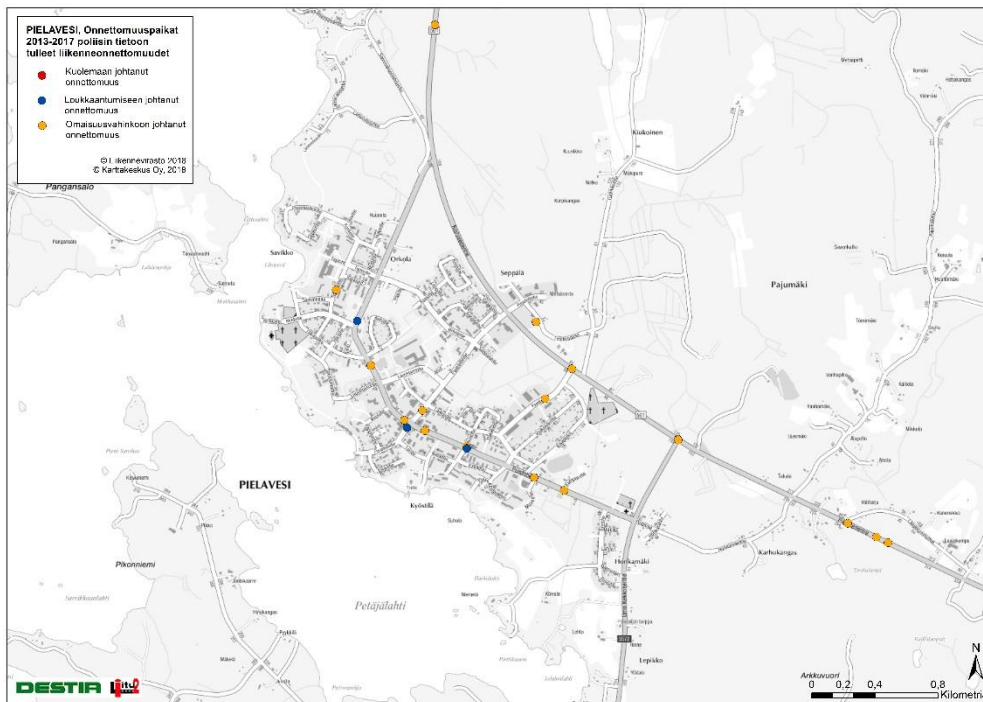
Henkilövahinkoon johtaneet onnettomuudet 2013 - 2017

Lähde: Poliisin tietoon tulleet liikenneonnettomuudet,
Liikennevirasto, tilanne 02/2018

Liikenneonnettomuudet aiheuttavat inhimillistä kärsimystä. Kunnille ne merkitsevät myös taloudellisia menetyksiä. Pielavedellä 2013–2017 tapahtuneet onnettomuudet maksoivat yhteiskunnalle vuosittain noin 1,2 miljoonaa euroa, josta kunta maksaa pääasiassa terveys- ja sosiaalityön kautta 15–20 % eli noin 0,2 miljoonaa euroa vuodessa.

Hirvieläinonnettomuudet

Pohjois-Savossa on vahva hirvikanta. Hirvieläinonnettomuuksia tapahtuu eniten syksyllä aamu- ja ilta-hämärässä. Hirvieläinonnettomuuksiin voi vaikuttaa ajonopeuden alentamisella, joka antaa kuljettajalle lisää reagointiaikaa ja vähentää hirvieläinonnettomuuden seurausten vakavuutta. Pielavedellä tapahtui vuosina 2012 – 2016 yhteensä 31 hirvi- ja 1 peuraonnettomuutta. Vuonna 2015 poliisi muutti eläinonnettomuuksien kirjaustapaa, minkä takia vuosien 2016–2017 omaisuusvahinkoon johtaneiden onnettomuuksien tiedot eivät ole enää vertailukelpoisia aikaisempiin vuosiin.

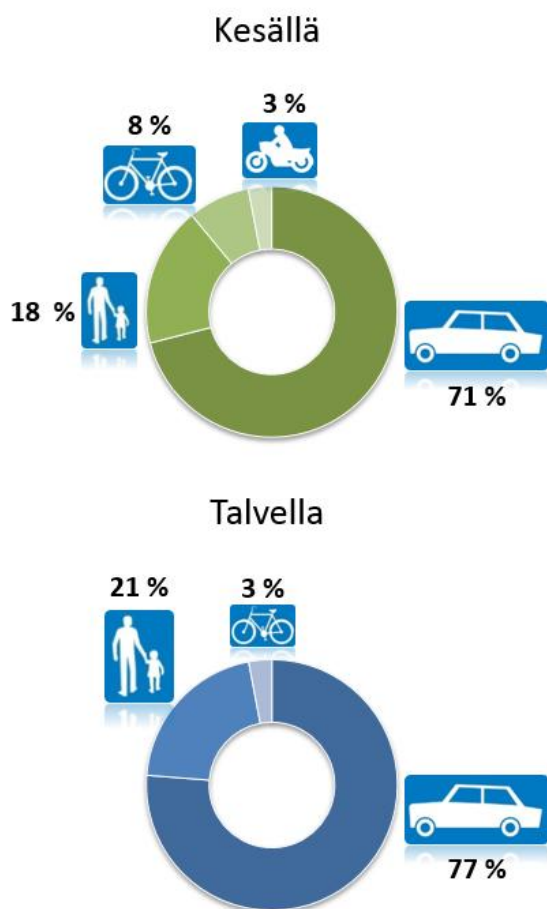
Liikenteen haasteet

Suunnittelutyön aikana toteutettiin kuntalaisille liikennekysely. Kyselyn vastauksista selvisi, että kuntalaisien mielestä jalankulun ja pyöräilyn olosuhteissa suurimpia puutteita ovat jalankulku- ja pyöräteiden riittämättömyys, jatkuvuuden ja talvikunnossapidon puutteet, valaistuksen puute sekä jalankulku- ja pyöräteiden sekä autoteiden risteämiskohtien ongelmallisuus. Ajoneuvoliikenteen osalta suurimpia puutteita ovat maanteiden ja katujen huono kunto, talvikunnossapidon puutteet sekä hidasteiden aiheuttamat ongelmat.

Vastaajien mielestä yleisimmät liikenneerikkomukset ovat nopeusrajoitusten noudattamatta jättäminen, liian pieni turvaväli ja muiden tiellä liikkujien huomiotta jättäminen. Turvavälineiden käytön osalta kaikki vastaajat käyttävät aina lapsella turvalaitetta autossa ja lähes kaikki kyselyyn vastanneista käyttävät aina turvavyötä henkilöautossa. Pyöräilykypärän käytön osalta on parantamisen varaa. Vain 28 % pyöräilijöistä käyttää aina pyöräilykypärää pyöräillessään. Mopoilla, moottoripyöräillä ja -kelkkoilla kypärää käyttää kaikki vastanneet. Heijastinta pimeällä käyttää vastaajista aina vain 46 %.

67 %:n mielestä Pielavedellä on erittäin tai yleensä melko turvallista liikkua, 13 %:n mielestä liikkuminen on melko tai erittäin vaarallista.

Kulkumuodot työ- ja asiointimatkoilla

Koululaisten liikenneturvallisuus

Suunnittelutyön aikana toteutettiin oma kysely koululaisille. Vastausten mukaan koulumatkan pituus yhteen suuntaan on noin 59 %:lla kyselyyn vastanneista alle viisi kilometriä. Yli puolet vastanneista koululaisista kulkee koulumatkansa jalan, pyörällä tai mopolla. Koululaisista 31 % kulkee koulumatkansa koulukuljetuksella taksilla tai linja-autolla. Koululaisista 87 % kokee koulumatkansa erittäin tai melko turvallisiksi, vaikka he joutuvat käyttämään koulumatkalla usein autotien piennarta. Koulumatkalla ongelmaksi koettiin, ettei teitä aurata ja että liikenteessä kaahataan autoilla ja mopoilla. Koululaisten turvavälineiden käytössä on kuitenkin parantamisen varaa. Henkilöautossa matkustajana turvavyötä tai erillistä turvalaitetta käyttää aina vain 78 %, pyöräilykypärää pyöräillessä käyttää aina 35 % ja heijastinta pimeällä käyttää aina vain 18 % kyselyyn vastanneista koululaisista.

Tavoitteet

Valtakunnallinen liikenneturvallisuuustyö on vuodesta 2001 alkaen perustunut tieliikenteen turvallisuusvisioon. Visio kuvaa yhteistä tahtotilaa, jota kohden kaikki toimijat määrätietoisesti suuntaavat omaa toimintaansa. Valtakunnallisen vision ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen vision mukaisesti, Pielaveden liikenneturvallisuuvisioksi esitetään:

"Kukaan ei kuole tai loukkaannu vakavasti liikenteessä. Liikkuminen kehittyy yhä kestävämpään suuntaan ja se koetaan turvallisiksi."

Visio kuvaa pitkän aikavälin tahtotilaa, johon pyritään aktiivisella liikenneturvallisuuustyöllä erilaisin keinoin. Vision tavoittamisen ytimenä on maankäytön ja liikenneympäristön suunnittelun keinoin tarjota kuntalaisille viihtyisiä ja turvallinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä.

Koettua turvallisuutta, liikennesääntöjen noudattamista, toisten huomioonottamista ja kuntalaisten omatoimista liikkumista pyritään edistämään tietoihin, taitoihin ja asenteisiin vaikuttamalla. Viimekädessä jokainen kuntalainen voi omilla valinnoillaan toteuttaa visiota omassa liikkumisessaan. Visiota tukemaan asetettiin kolme konkreettista tavoitetta.

Tieliikenteessä tapahtuvia onnettomuuksia vähennetään valtakunnallisen tavoitteen mukaisesti.

Jalankulun ja pyöräilyn olosuhteita kehitetään niin, että jalankulusta ja pyöräilystä tulee käytetyimmät kulkumuodot lyhyillä matkoilla.

Kunnassa tehdään jatkuvaa liikenneturvallisuuustyötä ja kannustetaan kaikkia kuntalaisia omatoimiseen liikkumiseen.

Liikenneturvallisuustyön kehittäminen

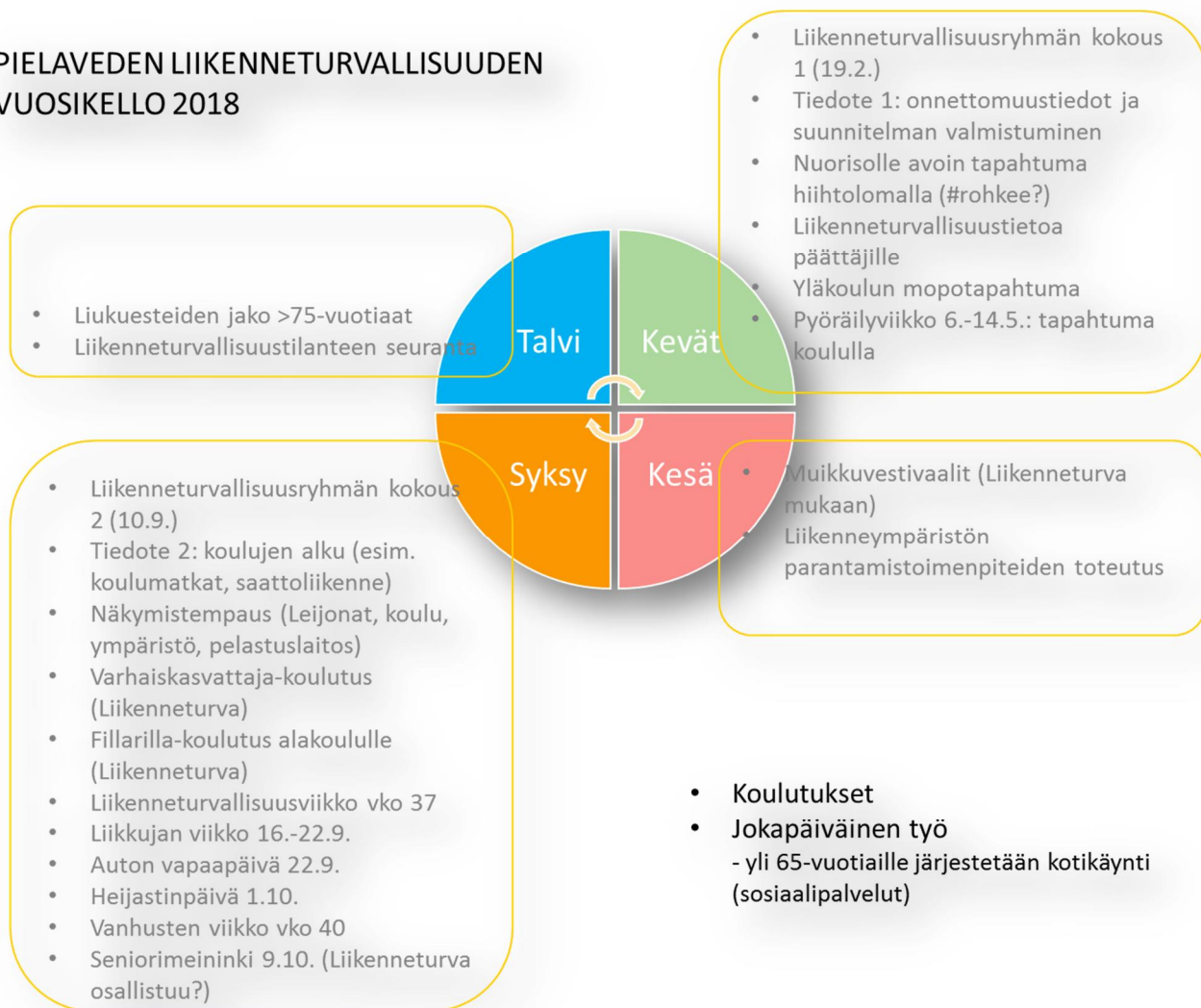
Kasvatus, koulutus ja tiedotus

Liikennekasvatuksella pyritään vaikuttamaan ihmisten käyttäytymiseen ja valintoihin liikenneturvallisuutta parantavasti. Liikenneturvallisuustyö jatkuu kaikissa elinkaaren vaiheissa painotuksien vaihdellessa ikäryhmittäin. Nopeusrajoitusten noudattaminen, suojatien kunnioittaminen ja turvalaitteiden käyttö parantavat kaikenikäisten turvallisuutta liikenteessä. Turvallisuutta arvostava aikuinen on myös hyvä esimerkki lapsille. Ikäihmisten liikkumismahdollisuuksia voidaan turvata yhteiskunnallisilla tukipalveluilla. Turvalaitteiden ja apuvälineiden käytöstä tiedottamalla parannetaan itsenäisesti liikkuvien turvallisuutta. Ikäautoilijoiden ajokykyä voidaan ylläpitää itseopiskeluaineiston ja Ikäautoilijan kuntokurssien avulla.

Liikenneturvallisuustyöllä parannetaan ihmisten tietämystä liikkumisympäristöstään ja turvallisen liikennekäyttäytymisen tiedostamista. Yhdessä fyysisen liikenneympäristön parantumisen kanssa tienkäyttäjien muuttuvat asenteet ja arvot parantavat liikenneturvallisuutta. Asenteisiin vaikuttaminen on kuitenkin pitkäjänteistä työtä ja tuloksia on vaikea mitata tai osoittaa.

Liikenneturvallisuustyötä ohjataan vuosikellolla, jossa on kuvattu kunnan liikenneturvallisuuden toiminta eri hallintokunnissa. Vuosikellon ylläpito on helppoa ja vuosikellon sisältöä päivitetään jatkuvasti kunnan liikenneturvallisuusryhmän toimesta. Vuosikellon lisäksi kunnan eri tahoilla on jokapäiväisiä toimintatapoja, joissa huomioidaan turvallinen liikkuminen.

PIELAVEDEN LIIKENNETURVALLISUUDEN VUOSIKELLO 2018

Liikenneturvallisuusasioiden käsittely kunnassa

Pielaveden liikenneturvallisuustyötä koordinoidaan liikenneturvallisuusryhmän toimesta. Alustavasti on sovittu, että ryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa. Ryhmässä käsitellään koko liikenneturvallisuustyön kenttää, eli keskustellaan niin liikenneympäristöön, liikennekasvatukseen ja viestintään kuin valvontaankin liittyvistä toimenpiteistä. Toiminnan painopisteenä ovat kuitenkin liikennekasvatus ja viestintä sekä liikenneturvallisuustyön rakenteisiin liittyvät asiat, kuten eri henkilöstöryhmien kouluttaminen tai liikenneturvallisuuksien kytkeminen kunnan strategioihin.

Liikenneturvallisuusasioiden keskeisenä tavoitteena on jatkuvan liikenneturvallisuustyön ylläpitäminen kunnassa. Lisäksi tavoitteena on lisätä yhteistyötä eri hallintokuntien välillä sekä muiden kuntien ja ulkopuolisten tahojen kanssa, lisätä liikenneturvallisuustyön arvostusta erityisesti päättäjien keskuudessa sekä järjestää työlle tarvittavat resurssit. Liikenneturvallisuusryhmä määrittelee liikenneturvallisuustyön tavoitteet vuosittain edellisen vuoden palautteiden, kokemusten ja seurannan perusteella. Tavoitteita tukevien käytännön toimenpiteiden suunnittelusta ja toteuttamisesta huolehtivat eri hallintokuntien työntekijät.

Kunnan liikenneturvallisuusryhmän tehtäviä yleisesti ovat:

- *Työn organisointi ja vastuun jakaminen.*
- *Tavoitteiden asettaminen ja niiden tarkistaminen vuosittain.*
- *Vuosikellon päivittämisestä ja toteuttamisesta huolehtiminen.*
- *Liikenneturvallisuustilanteen ja -kehityksen sekä liikenneturvallisuustyön seuranta.*
- *Tiedottaminen sekä kunnan hallinnon sisällä että ulospäin kuntalaisille.*
- *Eri liikkujaryhmien näkökulmien huomioiminen maankäytön ja liikenteen suunnitelmissa.*

Kestävän liikkumisen edistäminen

Kestävällä liikkumisella tarkoitetaan liikkumisen painopisteen siirtämistä henkilöautoilua vähemmän päästöjä aiheuttaviin ja ihmisten hyvinvoinnin kannalta edullisiin kulkutapoihin. Auton käyttö on edelleen tarpeen ja perusteltua, mikäli jalankulku ja pyöräily tai joukkoliikenne ei syystä tai toisesta sovi omaan elämänrytmiin. Viisas liikkuminen tarkoittaa sitä, että eri kulkutapoja käytetään järkevästi ja sopivasti: lyhyillä matkoilla kävellään tai pyöräillään, pitkillä matkoilla mennään junalla tai bussilla ja autoa käytetään silloin kuin se on sopivin tai jopa ainoa mahdollinen kulkutapa.

Jalankulun ja pyöräilyn houkuttelevuuteen vaikuttavat liikkumisympäristöjen viihtyisyys ja esteettömyys, liikkujien kokemus turvallisuus sekä väyläverkoston kattavuus ja laatu. Jalankulun ja pyöräilyn olosuhteiden parantamiseen tulee ensisijaisesti panostaa taajama-alueilla, joissa potentiaali näiden kulkutapojen käyttöön on suurin, mutta joissa myös liikenneturvalliisuustilanne on heikoin. Jalankulun ja pyöräilyn olosuhteista huolehditaan erityisesti koulujen ja oppilaitosten, palvelukotien, kirjastojen, terveyskeskusten, urheilukohteiden, päivittäistavarakauppojen ja suurten työpaikkakeskittymien lähialueilla. Jalankulku- ja pyörätieverkkoa kehitetään ensisijaisesti täydentämällä olemassa olevaa verkkoa ja poistamalla epäjätkävyyskohtia. Jalankulun ja pyöräilyn turvallisuuden parantaminen edellyttää autojen ajonopeuksien hillitsemistä sekä turvallisia liikennejärjestelyitä etenkin liittymissä ja tietä ylitettäessä.

Liikenteen rauhoittaminen

Taajamien pahin liikenneturvallisuusongelma on korkea ajonopeus. Taajamissa henkilövahingot kohdistuvat yleensä jalankulkijoihin tai pyöräilijöihin. Nopeustason pienikin alentaminen vähentää henkilövahinkoriskiä merkittävästi. Liikenteen rauhoittamisen tavoitteena on asuin- tai asointiympäristön turvallisuuden sekä viihtyvyyden lisääminen jalankulun ja pyöräilyn ehdoilla. Liikenneympäristön tulee olla sellainen, että alhainen nopeustaso tuntuu mielekkäältä ja helpolta noudattaa.

Looginen nopeusrajoitus ja etuajo-oikeusjärjestelmä toimivat perustana liikenteen rauhoittamisessa. Uuilla alueilla katuverkon rakentamisen yhteydessä pyritään katutilaa jäsentämällä ja oikein mitoittamalla takaamaan turvallinen ympäristö ilman erillisiä hidasteita. Tiivis katutila (tarkoituksenmukainen poikkileikkaus ja katutilan rajaaminen istutuksin tai rakennuksin) ja pienipiirteinen geometria (lyhyet suorat osuudet ja pienet kaarresäteet) osoittavat kuljettajalle sopivan ajonopeuden. Hidasteilla voidaan alentaa ajonopeuksia valmiilla alueilla.

Liikenneympäristön parantaminen

Liikenneympäristön parantamiseksi on esitetty pieniä ja kustannustehokkaita tie- ja katu ympäristön parannustoimia. Toimenpideohjelman laadinta on pohjautunut laajaan vuorovaikutukseen ELY-keskuksen, kunnan ja sidosryhmien kanssa. Suunnittelun keskiössä on ollut kestävien liikkumismuotojen – jalankulun ja pyöräilyn – turvallisuuden parantaminen ajoneuvoliikenteen olosuhteita unohtamatta.

Liikenneympäristön toimenpiteet on raportoitu erillisessä toimenpideohjelmassa. Kullekin toimenpiteelle on määritetty kustannusarvio, kiireellisyysluokka ja vastuutaho. Pielavedelle on esitetty yhteensä 14 parantamiskohdetta ja niihin 17 yksittäistä toimenpidettä. Toimenpiteet on määritelty kolmeen kiireellisyysluokkaan noin kymmenen vuoden ajalle. Pielavedellä toimenpiteiden yhteenlaskettu kustannusarvio on 150 000 euroa, josta kunnan osuus on noin 50 000 euroa (31 %). Osa kustannusarvioista on suuntaa antavia ja osa toimenpiteistä vaatii jatkosuunnittelua. Myös kiireellisyysluokat ovat suuntaa antavia ja ne voivat muuttua esimerkiksi yleisen taloustilanteen vuoksi.

Jatkotoimenpiteet ja seuranta

Seurannan tavoitteena on tarkastella, miten liikenneturvallisuuksuustyössä on onnistuttu. Liikenneturvallisuuksuustyö on luonteeltaan pitkäjänteistä ja onnettomuuksien syntyyn vaikuttavat useat tekijät yhdessä. Yksittäisten toimenpiteiden vaikutuksia ei yleensä ole suoraan nähtävissä onnettomuustilastoissa vaan työn tulokset näkyvät vasta pidemmän ajanjakson kuluessa. Seurannan kautta pyritään osoittamaan, että tehty työ on oikeasuuntaista. Seuranta auttaa myös niukkojen resurssien kohdentamisessa ja liikenneturvallisuuksuustyön suunnittelussa. Seurannan kautta voidaan vaikuttaa myös työntekijöiden motivaatioon jatkaa toimintaa.

Liikenneturvallisuuksuustyön jatkuvan koordinoinnin ja järjestelmällisen seurannan apuvälineenä käytetään mittareita. Mittareiden avulla voidaan muodostaa käsitys liikenneturvallisuuksuustyön edistymisestä ja ryhtyä tarvittaviin jatkotoimenpiteisiin. Mittareiden tavoitteena on oman työn kehittäminen liikenneturvallisuuksuuskäytön perusteella. Tämä palvelee kaikkia liikenneturvallisuuksuustyötä tekeviä tahoja, sillä mittarit kuvaavat pelkistetyksi liikenneturvallisuuksuustyön edistymistä ja sen tavoitteita.

Liikenneturvallisuuksuussuunnitelma esitetään käsiteltäväksi kunnan asianomaisissa lautakunnissa ja hallituksessa. Poliittinen käsittely vahvistaa liikenneturvallisuuksuudelle asetetut tavoitteet ja osoittaa työhön tarvittavat resurssit. Tämä korostaa omalta osaltaan liikenneturvallisuuksuustyön painoarvoa. Suunnitelman valmistuttua tärkeintä on käytännön toiminnan jatkaminen ja toimenpiteiden toteutuksen aloittaminen.

Mittarit

- Tieliikenneonnettomuuksissa kuolleiden määrä (henkilöä/ vuosi)
- Tieliikenneonnettomuuksissa loukkaantuneiden määrä (henkilöä/ vuosi)
- Henkilövahinkoon johtaneiden tieliikenneonnettomuuksien määrä (kpl/ vuosi)
- Henkilövahinko-onnettomuuksissa mukana olleiden nuorten (15-24 -vuotiaat) määrä (henkilöä/ vuosi)
- Turvavälineiden käytön seuranta (esim. pyöräilykypärä)
- Liikenneturvallisuuksuryhmän kokousten määrä
- Liikenneturvallisuuksuaiheisten tapahtumien tai koulutusten määrä
- Toteutettujen liikenneympäristön parantamistoimenpiteiden määrä
- Liikenneaiheisten tiedotteiden määrä